

طرح درس جهت ارائه در نیمسال دوم تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

دانشکده	علوم انسانی	گروه	علوم سیاسی
گرایش	مسائل ایران	مقطع	کارشناسی ارشد
نام درس	متون سیاسی معاصر ایران	نوع درس	پایه نظری تخصصی عملی اختیاری * نظری-عملی
تعداد واحد	۲	نام استاد	الهه صادقی
دروس پیش نیاز	-	تلفن دفتر کار	۸۲۸۸۴۸۱۷ ۰۹۱۲۵۲۳۰۶۵۷
دروس هم نیاز	-	پست الکترونیک	E-sadeghi@modares.ac.ir

✓ اهداف درس:

درس متون سیاسی معاصر ایران برای دانشجویان کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی در نظر گرفته شده است. در حقیقت این درس آشنایی دانشجویان با متون و آثار دوره قاجار، دوره مشروطه، دوره پهلوی اول و دوم و انقلاب اسلامی است. مطالعه علمی متون مذکور از دو جهت دارای اهمیت است. از یک سو دانشجویان با مطالعه آثار مذکور با اندیشه و نظریات صاحب نظران آن دوران (دوره ی مشروطه، پهلوی اول و دوم و انقلاب اسلامی) آشنا و متوجه می شوند که شرایط و مقتضیات زمان و مکان بر شکل گیری اندیشه صاحب نظران در دوران مذکور تاثیرگذار بوده است. از سوی دیگر دانشجویان به این امر مهم دست می یابند که اندیشه سیاسی صاحب نظران در شکل گیری تحولات سیاسی و اجتماعی آن دوران تاثیرگذار بوده است.

بنابراین این درس در تلاش است که با روش تحلیل محتوا کیفی به مطالعه این متون بپردازد تا دانشجویان با روشی علمی و با نگاهی متفاوت و جدید به محیط و اندیشه های سیاسی دوران های مذکور بنگرند و با اندیشه های سیاسی افرادی که با آنها کمتر ارتباط داشته و یا هرگز با آنها ارتباط نداشته اند، آشنا شوند و با رویکردی استقرایی یا قیاسی اندیشه های آنان را بررسی و بازترسیم نمایند.

✓ رئوس مطالب و برنامه ارائه در کلاس: (در صورتی که واحد عملی یا نظری-عملی بود، نوع آموزش در توضیحات بیان شود)

شماره جلسه	موضوع جلسه درس	توضیحات
جلسه اول	- شرح کوتاهی از درس متون سیاسی و توضیحات لازم به دانشجویان برای انجام فعالیت - کلاسی شان و بیان منابع درس - آموزش روش تحلیل محتوای کیفی	
جلسه دوم	ادامه توضیح روش تحلیل محتوای کیفی	

	• بازخوانی کتاب سیستم حکومت در اسلام نوشته یحیی نوری • مطالعه و شناخت دیدگاه یحیی نوری با روش تحلیل محتوا کیفی: ✓ ویژگی های حکومت بدوی و جاهلی عربستان ✓ ویژگی های حکومت در اسلام ✓ شکل حکومت در اسلام ✓ شرایط زمامدار در حکومت اسلامی ✓ اهداف حکومت اسلامی	
جلسه سوم	• بازخوانی کتاب دین و شوون و طرز حکومت در شیعه نوشته اسدالله ممقانی • مطالعه و شناخت دیدگاه اسدالله ممقانی با روش تحلیل محتوا کیفی ✓ وجهه حاکمیت در دین و دولت ✓ حکومت حقه و جائز ✓ تاثیر جور و عدل سلطان در حکومت ✓ وظیفه مسلمان در مقابل سلطان جائز	
جلسه چهارم	• ادامه بازخوانی کتاب دین و شوون و طرز حکومت در شیعه نوشته اسدالله ممقانی ✓ بررسی دیدگاه ممقانی بر شکل سلطنت در زمان غیبت ✓ شوون مستحدثه و بدع باطله (رد مظالم، تصرف در اموال دولتی، تولیت موقوفات، تصدی در امور حسبه و....)	
جلسه پنجم	• بازخوانی کتاب مقدمه بر حکومت اسلامی نوشته مرتضی مطهری • مطالعه و شناخت دیدگاه مرتضی مطهری با روش تحلیل محتوا کیفی ✓ تعریف حکومت ✓ حق حاکمیت (نظریه الهی، نظریه دموکراسی و نظریه افلاطون) ✓ مقومات حکومت ✓ نقش های جدید حکومت (آموزش و پرورش، فرهنگ و هنر، مخابرات، راه و....) ✓ و...	
جلسه ششم	• بازخوانی کتاب شناخت اسلام نوشته محمد حسینی بهشتی • مطالعه و شناخت دیدگاه محمد حسینی بهشتی با روش تحلیل محتوا کیفی ✓ اصالت فرد و اصالت جامعه ✓ ویژگی های نظام اجتماعی و سیاسی ✓ عدالت در ابعاد مختلف ✓ عوامل موثر برای استقرار نظام عادل اجتماعی-سیاسی ✓ بررسی تفاوت بین خلافت و امامت	

	✓ تعریف ولایت اسلامی و انتخاب حاکم ✓ و....	
جلسه هفتم	• بازخوانی کتاب نظام حکومت در اسلام نوشته سید محمد صادق روحانی • مطالعه و شناخت دیدگاه روحانی با روش تحلیل محتوا کیفی ✓ لزوم تشکیل حکومت ✓ ویژگی ها و شرایط حاکم از نظر اسلام ✓ طرز حکومت اسلامی ✓ برنامه حکومت اسلامی	
جلسه هشتم	• ادامه بازخوانی کتاب نظام حکومت در اسلام نوشته سید محمد صادق روحانی ✓ بررسی دیدگاه روحانی در مورد برنامه حکومت اسلامی ✓ ویژگی های حاکم در حکومت اسلامی ✓ وجوب اطاعت حاکم ✓ مدت حکومت حاکم ✓ و....	
جلسه نهم	• بازخوانی کتاب ولایت فقیه نوشته امام خمینی (ره) • مطالعه و شناخت دیدگاه امام خمینی (ره) با روش تحلیل محتوا کیفی ✓ دلایل لزوم تشکیل حکومت ✓ طرز حکومت اسلامی ✓ شرایط زمامدار ✓ شرایط زمامدار در دوران غیبت ✓ ولایت فقیه (ولایت تکوینی-ولایت تشریعی)	
جلسه دهم	• ادامه بازخوانی کتاب ولایت فقیه نوشته امام خمینی (ره) ✓ بررسی دیدگاه امام در مورد اثبات ولایت فقیه از طریق اخبار ✓ اثبات ولایت فقیه از طریق نص ✓ برنامه مبارزه برای تشکیل حکومت اسلامی ✓ اصلاح حوزه روحانیت	
جلسه یازدهم	• کتاب غربزدگی نوشته جلال آل احمد • مطالعه و شناخت دیدگاه آل احمد با روش تحلیل محتوا کیفی ✓ بررسی دیدگاه آل احمد در مورد نقد به مدرنیسم و سوسیالیسم سطحی ✓ اهمیت هویت ملی ✓ غربزدگی به عنوان یک چالش فرهنگی ✓ ضرورت بازگشت به خویش	

جلسه دوازدهم	• کتاب تنبیه الامه و تنزیه المله نوشته محمد حسین نائینی • مطالعه و شناخت دیدگاه نائینی با روش تحلیل محتوا کیفی ✓ بررسی دیگه نائینی در مورد حکومت دینی و عقلی مشروطه است ✓ ادله وجوب محدود کردن سلطنت
جلسه سیزدهم	• ادامه بازخوانی کتاب تنبیه الامه و تنزیه المله ✓ بررسی دیدگاه نائینی در مورد لزوم تشکیل حکومت مشروطه ✓ شبهات مخالفین مشروطه ✓ شرایط و وظایف نمایندگان مجلس
جلسه چهارم	بازخوانی کتاب سر عقب ماندگی ملل مسلمانان نوشته مهدی بازرگان با روش تحلیل محتوا کیفی
جلسه پانزدهم	• بازخوانی کتاب چه باید کرد نوشته علی شریعتی • مطالعه و شناخت دیدگاه شریعتی با روش تحلیل محتوا کیفی ✓ بررسی دیدگاه شریعتی در مورد مسئولیت و وظایف روشنفکران ✓ مشکلات ذهن نسل جدید در مورد مذهب و جامعه و نقش روشنفکران ✓ نقش روشنفکر در خودآگاهی فردی و اجتماعی ✓ تحول جامعه توسط روشنفکران
جلسه شانزدهم	• جمع بندی مطالب ارائه شده در طول ترم تحصیلی

ارزشیابی:

- حضور و فعالیت دانشجویان در کلاس
- فعالیت پژوهشی
- امتحان

منابع :

- ✓ نائینی، میرزا محمد حسین (۱۳۲۷)، تنبیه الامه و تنزیه المله، مقدمه و تحقیق سید محمد طالقانی
- ✓ خمینی، سید روح اله (۱۳۷۸)، ولایت فقیه
- ✓ جلال، ال احمد (۱۳۴۰)، غربزدگی
- ✓ شریعتی، علی (۱۳۹۷)، چه باید کرد
- ✓ بازرگان، مهدی (۱۳۷۸)، سر علل عقب ماندگی ملل مسلمان
- ✓ روحانی، محمد صادق (۱۳۵۵)، نظام حکومت در اسلام
- ✓ حسینی بهشتی، محمد (۱۳۹۱)، شناخت اسلام

✓ مطهری، مرتضی (۱۳۹۶)، مقدمه ای بر حکومت اسلامی

✓ نوری، یحیی (۱۳۴۲)، سیستم حکومت در اسلام

✓ ممقانی، اسدالله (۱۳۴۹)، دین و شوون و طرز حکومت در شیعه